

Voorwoord

Dit werk verschijnt exact tachtig jaar na de bevrijding van Antwerpen en omstreken in september 1944.

De oorlog kende zijn einde in België, maar nog niet voor de vele mensen die nog verweg opgesloten zaten in de naziconcentratiekampen. Waaronder mijn vader, mijn oom en zovele andere slachtoffers van de nazidictatuur.

Ik leerde Wim H. Claes enkele jaren geleden kennen en ontdekte naast zijn interesse in het oorlogsverleden ook zijn betrokkenheid in het in stand houden van de oorlogsherinnering.

Regelmatig woont hij onze activiteiten over de Belgische verzetsgroep De Zwarte Hand en herinneringsmomenten samen met zijn jonge kinderen bij. Het feit dat hij geschiedenis en dan vooral één van de grauweste pagina's uit ons verleden overlevert aan zijn kinderen, is hoopvol voor de toekomst. Je kan maar pas leren uit geschiedenis, wanneer je betrokken geraakt en je interesse aangewakkerd wordt. Willen we de problemen in de samenleving beter leren interpreteren, dan is kennis van het verleden noodzakelijk. Uit geschiedenis zijn altijd lessen te trekken. Oorlog heeft nog nooit iets opgelost. Dictatuur zorgt niet voor de mens. Generaties later voelen wij nog steeds wat dit heeft teweeggebracht. Dit wordt in deze poëzie duidelijk gemaakt.

Wim is met zijn nieuwe boek niet aan zijn proefstuk toe. Hij is een geboren verteller en poëzieschrijver. Eerder publiceerde hij zijn dichtbundel 'Voeten in de klei' dat hij als spoedverpleegkundige schreef over onder andere de intense ervaringen op de spoed- en covidafdelingen. Als gids in het Gedenkteken van het Fort Breendonk brengt hij de uiteenlopende verhalen van de tweede oorlog dicht bij ons.

Als nabestaande van verzetsstrijders en politieke gevangenen uit de Tweede Wereldoorlog ligt dit thema me nauw aan het hart. Net zoals de overlevenden uit deze oorlog hecht ik veel belang aan het voortzetten van hun herinnering. Hun verhalen en poëzie horen bij elkaar want zelfs onder hun gevangenschap schreven de verzetslieden ook onder deze vorm.

Hun verhalen laten bij Wim, net zoals bij mij, een blijvende indruk na.

Eva's tranen

Gebroken trilling in je stem
als je spreekt over vader en moeder,
je jongere broers en honger.

Gekromde handen
drogen bevend de tranen
op je gerimpelde huid.

Het begin van de gruwel
verscheurde het broze hart
van een mooie jonge vrouw.

Marcel Arras

Op 10 april 1916 zag Marcel Arras het levenslicht in Lier. Zijn ouders hadden er een kapperszaak. Hij groeide op als een sportieve kerel. Reeds in zijn schooltijd was hij gevoelig aan onrechtvaardigheid en wilde hij anderen helpen waar hij kon. Vooral zijn vergevingsgezinde karakter typeerde hem. Politieke interesse had hij niet echt. Zijn legerdienst liet wel een positieve indruk na en hij besloot om deze te verlengen en groeide door tot sergeant. Tijdens de achtiendaagse veldtocht werd hij gevangen genomen en naar Oostenrijk gebracht. In januari 1941 kon hij terugkeren naar zijn geboortedorp.

Een oud leger kameraad vroeg hem om een verzetsgroep op te starten. Er volgden kleinschalige verzetsacties, er werden contacten met Londen gelegd en er werd een clandestien krantje verspreid. Dit was de aanzet om later bij de verzetsbeweging Fidelio aan te sluiten en er sectorleider te worden. De acties van deze groep werden met de tijd grimmiger en stouter.

In 1943 werd hij gearresteerd en kwam hij via de gevangenis van de Begijnenstraat (Antwerpen) en het SIPO-SD kantoor van de Della Faillelaan (Wilrijk) in het Fort van Breendonk terecht. Na zware foltering in de beruchte bunker, werd hij met de trein via Essen naar Esterwegen gebracht. Daarna volgden nog de kampen van Bayreuth, Ebrach, Flossenbürg, Saal en Dachau. Hier werd hij op 29 april 1945 door Amerikaanse troepen bevrijd.

Na de oorlog getuigde hij op het proces van Mechelen tegen zijn beulen van het Fort van Breendonk. De mishandelingen lagen aan de basis van levenslange nachtmerries. De mentale impact van de oorlog is niet de enige nasleep. Ook fysiek was Marcel getekend voor het leven. Op 7 april 2011 overleed hij na een verblijf in het rusthuis, dat als een zoveelste opsluiting aanvoelde.